

ORSZÁG

VILÁG

GELLER ÖDÖN
rporflapja

BCU Cluj / Central University Library Cluj

•
SCHUTZ
POSTÓ
NAGYÁRUHÁZA

ORSZÁG-VILÁG

(Erdélyi Élet)

Politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti országos riportlap

Főszerkesztő: GELLER UDÓN

Fényképes igazolványokkal ellátott kiadóhivatali megbízottak:

Hegedűs Béla	București
Gózon Károly	Cluj
Geller Endre	Timișoara
Neuman László	Oradea
Krausz József	Satu Mare
Berkes Andor	Tg. Mureș
Dietrich Gusztáv	Brașov

Az Ország-Világ uccai árusítását beszüntettük.

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldal 4000 lei, féloldal 2000 lei

A sajtótörvény értelmében két mutatóványszám elfogadása előfizetést jelent.

Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendőek, vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lej, hirdetés oldalon 6 lej, — négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegek közötti részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorzójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

**Ardeal-i szerkesztőség és kiadóhivatal: ARAD,
Bul. Reg. Ferdinand 19. Telefon: 525.**

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6 ig

Nyomda: Lovrov & Co., Arad, Bul. Regele Ferdinand 5. Tel.: 484.

Előfizetési hátralék

193.....tól 193.....ig

Lej.....

Nagyon kérjük dijhátralékos t. előfizetőinket b. számlájuk rendezésére, hogy mi is pontosan eleget tehessünk vállalt kötelezettségeinknek s ilyformán előt gyűjthessünk feladatunk teljesítéséhez.

Teljes tisztelettel

„ORSZÁG-VILÁG“

ardeal-i kiadóhivatala: Arad.

Két vállon tekszik a béke!

(ARAD.) Az angol alsóház megszavazta az angol fön-
tokban is milliárdokra rugó fegyverkezési kölcsönt, ami
a mi pénzünkben kifejezve csillagászati számot tesz ki.
Az angol polgároknak tehát lesz mit leadni, hogy a brit
hadsereg olyan fejlett, felfegyverzett és hatalmas legyen,
mint amilyen a kontinens hatalmainak mai hadserege.

A versenyés a hatalmak között a maga gigászi mé-
reteiben megindult, bármennyire is hangoztatták diplo-
matáik sima nyelve a békekészséget és a konstruktív
békemunkára való készséget. Kezdte a felfegyverkezést a
német birodalom, amely most már ott tart, hogy

mindent elnyelt a háborus ipar, mindent felfalt
- a Krupp-gyár és a vele rokon iparvállalatok.

Vajjal, hussal, zsirral, kenyérral nem tud jóllakni a né-
met polgár. De a szemét, az éhségtől kidülledő szemét
büszkén legeltetheti az uj és hatásaiban borzalmas ágyuk
ban, a tankok oszlopaiban, a sűrű rajokban röpködő bom-
bavetőkből, a motorizált hadosztályokban és uj csata-
hajókban.

Nem maradt el Hitler birodalma mögött, sőt fegyver-
kezés terén tulszárnyalta a szovjet, amely kénytelen volt
polgárai munkaerejét és anyagi teherbíróképességét ki-
préselni, csakhogy sakkban tartsa távolkeleti ellenfelét:
az imperialista Japánt és megmutassa kézigránátos öklét
az állig fegyverben levő nemzeti szocialista uralomnak.

A francia köztársaság sohasem adott hitelt a németek
békeszólamainak. Nem bízott a gyorsan fegyverkező
szomszéd békekészségében. Felkészült tehát a védelemre
és megalkotta a Magino-vonalat, ezt a bevehetetlen, acél-
ból és betonból épült gyűrűt, amelyet teleraktak borzal-
masnál borzalmasabb hadigépekkel és katonákkal és
olyan technikai újításokkal szerelték fel, hogy a laikus
ösztönszerűen is megborzong.

Goldschmidt

**sorsjegyek
szerencséje**

hagyományos

És nem érzi magát biztonságban a borzalmas megpróbáltatásokou kereszttulment Belgium sem, bármennyire is garantálta szavaival Hitler német kancellár a kis állam biztonságát. És mivel Belgium joggal tart egy kelet-ről jövő második megrohanástól háboru esetén, szintén fegyverkezik és erődítményeket épít — de nem a francia határ felé.

Látván pedig a szünni nem akaró fegyverkezési versenyt Mussolini, a győztes Olaszország vezére, ugyancsak milliárdokat szavaztatott meg a fascista nagytanáccsal újabb fegyverekre, ágyukra, harci gépekre, bombavető repülőgépekre és miegymásra. A nagyhatalmak példáján elindulva a kisebb államok is milliárdokat áldoznak katonai célokra.

Hogy hová fog ez az örült iramu fegyverkezés vezetni? Erre minden irni-olvasni tudó ember könnyen meg tud felelni. A szörnyü róm már előrevetí árnyékát. Hiába Népszövetség, hiába a dolgozó tömegek békeakarata, hiába minden erőfeszítés a béke fenntartására:

a civilizált világ feltartóztathatatlanul rohan a katasztrófa felé.

A békét két vállra fektették a fegyvergyárosok, mert ezek uszítják egymás ellen a nemzeteket, hogy a maguk zsebé tőmjék az emberi vérből, emberi husból és emberi agyvelőből kiperéselt anyyat. Ezerszeresen jaj a civilizált világnak, amely ágyuk pergőtüzében, gépfegyverek kattogásában, bombák robbanó zajában fog elpusztulni.

Rágalmazásért

erkölcsi és anyagi kártérítésre ítélte a bíróság a timişoarai Sörgyárat

(TIMIŞOARA.) A sörgyár igazgatósága még az elmúlt évben feljelentést tett Deutsch Jakab, a Bragadiru-sör banat-i képviselője ellen, mert állítólag néhány ezer olyan sörösüveg van a birtokában, amely a sörgyár tulajdonát képezi. A feljelentés szerint ezek az üvegek titokzatos uton jutottak el Deutsch lerakatába s ezért orgazdaság címén kérte a gyár igazgatósága a bünvádi eljárás megindítását.

A feljelentés alapján az ügészség házkutatást rendelt el Deutsch második kerületi házában. Ez a házkutatás azonban eredménytelenül végződött, mert a kutatott néhány ezer üvegből

egyetlen darabot sem találtak Deutsch raktáraiban.

Deutsch Jakab természetesen nem hagyta annyiban ezt a vegzaturát és hatóság előtti rágalmazás címén feljelentette a sörgyár igazgatóságát, — persze ezzel egyidejüleg félmillió lei anyagi és erkölcsi kártérítést is követelt.

A közelmúltban tárgyalta az ügyet a bíróság. Miután Deusch Jakob jogi képviselője teljes egészében igazolta a sörgyár roszhiszeműségét, — Fabritius és Gergen igazgatókat fejenként 2200 lei pénzbírságra, a sörgyárat pedig 100.000 lei anyagi és erkölcsi kártérítésre ítélte.

Arad-i tisztviselő a szerzője az első román operettnek

-- Kérem szerkesztő ur, szóljon a kollégájának, hogy...

-- Hozza fel az állampolgársági bizonyítványát?

— Nem kérem, hanem, hogy „fekszik-e” neki az operettem magyarrá fordítása.

Szóval nem az állampolgárságról van szó. Goica Ioant, a város közigazgatási tisztviselőjét más is érdekli, mint a poros hivatali akták piros-fekete keretei, amelyek közé legfeljebb néhány egyhangu név és szürke szám fér.

Nem csoda, ha minket is érdekel ez a „más”. Ez az operett, amelyet ezáltal nem valamely bohém, almodozó írócska írt, hanem egy nagyon is nyárpolgári keretek közt élő s külsejében is komoly, konzolidált életről tanuskodó városi hivatalnok.

— Hogyan támadt az a gondolata, hogy színpadi művel kísérletezzon? — vetjük fel a kérdést.

-- Zeneszerzéssel már hosszabb idő óta foglalkozom...

-- Erről hallottunk. Sőt hallottunk többet is. Hallottuk és élveztük azokat a hangulatos zeneszámokat, amelyeket a bucurești-i rádió Goica Ioan szerzeményeiből előadatott. De egy operett, ez mégis több időt, nagyobb és általánosabb felkészültséget követel...

— A számos sikerültnek mondott zenemű után — szakítja felbe gondolatmenetünket a közvesszler tisztviselő... pardon színpadi szerző — nem következhetett más, mint operett. Nem sajnáltam a fáradságot. S remélem nem hiába fáradoztam...

-- Címe?

— Marcella.

— Tartalma?

-- Egy grófné és huszárszt kalandos szerelme. Tudom — füzi hozzá mosolyogva — megszokott operettéma csak. De valami újat mégis ad, ez lesz az első román operett. A román színpadi szerzők ugyanis eddig inkább operákat, vagy néptestárgyu dalműveket komponáltak. Operettek legfeljebb fordításban kerülhettek a román közönség elé...

— És hol reméli előadatni a darabot?

-- Románul a fővárosi operában. Erre vonatkozóan már komoly tárgyalásaim vannak az opera igazgatóságával. Szándékomban áll azonban magyar nyelven is színre hozatni művemem. Ha az átültetés sikerül, a darab bemutatója az itteni magyar színházban lesz...

Erre a román-magyar kulturközeledés jegyében színre kerülő első román operettre, amelynek külön érdekessége, hogy közismert városi tisztviselő a szerzője — őszintén kíváncsiak vagyunk!

H. I.

Hogyan örül egy magyar lap egy külföldi magyar bukásnak

Véletlenül került a kezünkbe a budapesti **Ujmagyar-ság** egyik legutóbbi száma. Ebben a napilapban sorozatosan jelennek meg beszámolók a magyar szerzők külföldi bukásairól.

Mondanunk sem kell, hogy csak azoknak a magyar nagyságoknak bukásáról számol be olvasóinak, akiknek **vallása nem szimpatikus** az Ujmagyarságnak.

Megirtak **Molnár Ferenc „Ismeretlen lány”** című darbjának bukását, majd egy másik helyen: **Korda Sándor londoni filmcézár beadta a kulcsot** — szerintük.

Most pedig **Fodor Lászlón** van a sor.

Tagadhatatlan, hogy Fodornak mindenütt sikerei vannak, Magyaországon is, külföldön is. Sok siker fűződik a nevéhez. **Sok elismerést szerzett a magyarságnak.** Tehát semmiesetre sem kellene örülni annak, ha megbukik külföldön.

De **Milotayék** féktelen gyűlölete tulmegy a józan ész és a legalább kifelé kötelező szolidaritás moráljának határain.

Igaz, hogy kifelé nem ártanak, hiszen az Ujmagyarságnak még a híre is eloszlik egy lépéssel a határokon túl.

De a jóízű olvasók jogos felháborodását hívják ki.

Azokat, akiknek a gyűlölet nem vakítja el ítélőképességét, és akik bármilyen politikai meggyőződésük ellenére is büszkéek a külföldi magyar sikerekre.

És akik tudják, hogy Molnár vagy Korda külföldön nem zsidónak számít, hanem magyarnak.

Magyarnak és a magyar kultura reprezentánsainak!

Tehát kudarcukon nincs mit örülni! Sőt!

Jellemző az Ujmagyarság objektivitására, hogy három hasában keresztül közli egy angol lap kritikáját.

Ez a kritika valóban lesújtó véleménnyel van Fodorról és egyben valamennyi magyar szerzőről.

De csak **egy** kritikát közöl és máris levonja a konzekvenciákat: **a darab megbukott.**

Holott tudjuk, hogy keveset számít **egy** kritikus véleménye és számtalanszor előfordul, hogy akár több kritikus lesújtó bírálata ellenére is sikert arat egy szindarab.

Pénzfelvételre — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.
--

Házasságtörés

Anglikán egyhási körökben egyre nagyobb hullámokat vet a durhami püspök nyilatkozata a házasság felbontásáról. Az egyház klerikális érzelmű szóvivői elhatározták, hogy a legközelebbi püspöki értekezlet elé viszik az ügyet s felvtik a kérdést, összegyeztethető-e az egyház alapelveivel a püspök nyilatkozata.

Anglia közvéleményét hónapok óta az a házassági törvényjavaslat foglalkoztatja, amely a válás megkönnyítését akarja lehetővé tenni. Papok, tanárok, államférfiak s családanyák szólnak hozzá a kérdéshez s a lapok közlik e felszólalásokat. Minthogy a nyilatkozatokban sűrűn hivatkoztak a Szentírásra, a durhami püspök levelet írt a Times-nek s ebben többek között ezt mondotta:

„A Szentírás két nyelven beszél. Márk evangélista semmi körülmények között nem engedi meg a válást. De Máté megengedi egy esetben: házasságtörés esetében”.

Ez az a kijelentés, amely miatt felháborodás támadt az anglikán egyházi körökben. Egyháztudósok és papok magyarozgatják és boncolgatják a kijelentést. A vita anyagát körülbelül így lehetne összefoglalni:

A régi zsidó világban a válásról Mózes V. könyve, 24, 1 intézkedik:

„Hogyha valamely férjfiu feleséget vévén magának, történ'ék pedig, hogy ne legyen kedves néki az aszszony, mivelhogy talált volna benne valami rutságot: adjon annak elválásról való bizonyáglevelet és azt annak kezébe adván, bocsássa el őtet az ő házából”.

E törvény értelmében tehát a régi zsidók bármilyen oknál fogva elválhattak feleségüktől. Hiller rabbi — az a híres zsidó tudós, aki azt mondotta, hogy a legfőbb törvény, „szeressük embertársainkat, mint önmagunkat” — Mózes e törvényének magyarozataképen többek között ezt tanította:

„A férj még akkor is elválhat a feleségétől, ha elrontotta egyszer az ebédjét”.

Az ótestamentum tehát teljesen „férfiálláspontot” foglalt el. Az ótestamentum férfiálláspontja különben már a teremtés elbeszélésénél is kitűnik. A jó Isten azért teremtette a nőt, mert a férfinak nem jó egyedül lenni. Tehát

Kapsch Rádió 1937

Megérkeztek a ténylegesen ez évi gyártmányok. Beszerezhető nagyban és kicsinyben, előnyös részletfizetésre.

Hirschmann, Str. Gh. Lazar 17

azért teremtette, hogy a férfinak kellemesebb legyen az élete. Az új testamentum lényegesen eltér a felfogástól. Amikor a farizeusok kérdezték Jézust, mi a véleménye Mózes V. könyve e szakaszáról, a Megváltó igen határozott hangú választ adott:

„És akik ketten voltak (házasságra lépő férfi és nő), egy test lesznek: azért ezek többé nem kettők, hanem egy test.

Amit azért Isten egybeszerkesztett, az ember el ne válassa.

Márk 10, 8, 9.

A durhami püspök szerint a Szentírásnak ez az egyik nyelve. A másikat Máté evangélista tolmácsolja (19, 9):

„Mondom pedig néktek, hogy valaki elbocsátandja az ő feleségét, hanemha paráznaságért és mást vejend, parázna lesz az; és aki ok nélkül elbocsátott asszonyt vejend feleségül, az is parázna lesz.”.

E szövegből az tűnnék ki, hogy Jézus paráznaság esetében megengedte a válást. Az angol egyháztudósok mindenekelőtt rámutatnak arra, hogy a durhami püspök rosszul idézte Mátét. Az evangélium eredeti görög szövege a „porneia” szót használja. Ez kétségtelenül „házasságtörést” is jelenthet. Ebben a szövegezésben azonban paráznaságot jelent. Máté szerint tehát csak paráznaság, vagyis huzamosabb időn keresztül folytatott feleslett élet lehetne ok a válásra, nem pedig az egyszeri házasságtörés, ahogy a durhami püspök állította.

De a Szentírásnak még ez a magyarázata sem helytálló. Vincent M'Nabb teológus azt írja ugyancsak a Times-ban, hogy Jézus nem a feleség parázna életére gondolt, amikor az említett szavakat kiejtette. A görög szöveg nem is beszél feleségről, hanem csak asszonyról, jobban mondva nőről. Jézus tehát a paráznaságra alapított válást arra az időre gondolta, amikor még a férfi nem vette feleségül a nőt, hanem csak jegyben járt vele. A jegyes parázna élete elegendő ok arra, hogy a férfi eltaszítsa és ne vegye feleségül. De ha már egyszer feleségül vette, áll az áthághatatlan tilalom, „amit azért Isten egybeszerkesztett, az ember el ne válassa”.

Igy kell értelmezni Máté evangéliuma idevágó szakaszát, M'Nabb szerint.

W. Emery Barnes, a cambridgei egyetem teológiai professzora azonban azt mondja, hogy az evangélium minden szavát Jézus szellemében, vagyis a könyörületeség és irgalmasság szellemében kell értelmezni. A könyörületeség és irgalmasság pedig azt kívánja, hogy ne láncoljanak egymáshoz életük végéig olyan két embert, aki a házasságot bilincsnak érzi.

— Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha látársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakislapunk vagy cikkíróink megnevezésével.

A TELEFON,

mint életszükséglet

Egyizben beszámoltunk már azokról a letagadhatatlanul nagy és jelentős előnyökről, amiket az automata-telefon bevezetése Arad társadalmi, gazdasági és kereskedelmi életére jelent. A hosszú éves panaszok a telefontszolgáltatással kapcsolatosan április 15-én éjjelkor egy pillanat alatt, mintegy gombnyomásra, megszűnnek és új, modern éra veszi kezdetét. Ez a modern szellem egyaránt megnyilvánul a telefon technikai követelményeinél, épügy, mint a személyzetnek a közönséggel szembeni magatartásában. Ezt az udvarias, előzékeny tónust már eddig is örömmel tapasztalhattuk az automata-telefon felszerelése és propagálása során a Telefontársaság mérnökei részéről.

Örömmel mondhatjuk el, hogy Arad, ez a sok tekintetben sajnálatos módon lehanatlott és visszamaradt város, a modern automata-telefon terén megelőzte a nagy ipari városokat, mint Timișoara-t, Brașov-ot és Galați-t. Ezzel kapcsolatosan nem érdektelen rövid áttekintést vetni a Telefontársaság munkaprogramjára.

Eddig négy város kapott automata-telefont: *București, Ploești, Sinaia* és *Iasi*. Április 15-én üzembe lép az arad-i automata-telefon is, egy hónappal később a cluj-i új telefonközpont is megnyílik. Ez év végéig be akarják még fejezni: *Galați, Brăila* és *Craiova* automata-telefonnal való felszerelését. A következő 1938 évre hat város kerül sorra: *Timișoara, Brașov, Oradea, Cernăuți, Chișinău* és *Constanța*. Az automata-telefon felszerelési munkálataival egyidejűleg, mint értesülünk, más nagyfontosságú munkák is folyamatban vannak. Így megszorítják és megjavítják az interurban vonalakat. A városközi telefonbeszélgetések, mint köztudomású, sok kívánnivalót hagytak hátra. Az előfizetőnek sokszor rendkívül hosszú ideig kellett várnia arra, amíg összekötést kap és a beszélgetés sok esetben igen nehézkes volt. A Telefontársaság most ezeknek a panaszoknak is véget vet az interurban vonalak megjavítása és gyarapítása révén.

Az automata telefonközpontnak megépítése országszerte rohamosan növeli a telefon népszerűségét és gyarapítja az előfizetők számát, hogy ez mennyire élő valóság, annak legjobb példáját Iasi adja, ez a város, amely az elsők között kapott automata-telefont. 1931-ben a iasi-i telefonelőfizetők száma nem érte még el a 300-at sem. 1936-ban, tehát az automata-telefon megnyitásának évében ez a szám rohamosan felszökött 880-ra, ebben az évben, 1937-ben pedig a iasi-i telefonelőfizetők száma elérte, sőt túlhaladta az ezret. Ez a szám természetesen még nem jelenti a legszélsőbb lehetőséget és további, hasonló gyors emelkedésre lehet számítani. Amilyen mértékben növekedett az előfizetők száma, ugyanolyan arányban növekedett az interurban beszélgetéseké is. Ez természetesen jórészt annak a nagyarányu, alapos átalakítási és modernizálási munkának az eredménye, amelynek révén sikerült a várakozási időt a minimálisra csökkenteni. Beszéljenek azonban itt is a számok: 1931-ben naponta 55 interurban beszélgetést

bonyolítottak le 120–150 perc átlagos várakozási idő mellett. 1936 októberében a napi interurban beszélgetések száma 250-re emelkedett, míg a várakozási idő ugyanakkor 6–10 percre csökkent.

Ezek az örvendetes számok arra mutatnak, hogy a telefon már-hosszu évek óta nélkülözhetetlen életszükséglete a romániai gazdasági életnek és fejlődését egyedül a sajnálatos technikai fogyatékoságok akadályozták. A megmutatkozott fejlődési ivelés egyáltalánban nem csodallatos, ha meggondoljuk, hogy a telefon fogalma valósággal hozzájárult századunkhoz és fejlődése az emberek egymásközötti érintkezésének valósággal eddig elképzelhetetlen, csodálatos lehetőségeit teremtette meg. Gondoljuk csak például, hogy ma már a *Queen Mary* óceánjáró fedélzetén a legmodernebbül berendezett telefonközpont van, amelyen keresztül a hajó utasa bármely percben összeköttetést kaphat Amerika, vagy Európa valamelyik nagyvárossával. A *Queen Mary* első utja alkalmával például az utasok kabinjából érintkeztek telefon útján olyan messzi városokkal, amelyek távolsága megfelel a délafrikai Fokvárosának.

Mindez elég eklatáns bizonyítéka annak, hogy milyen jelentősége van Aradon az automata-telefon felszerelésének. Az új telefonközpont előnyeit és lehetőségeit egyébként az aradi közönség teljes mértékben felismerte. Erre mutat az a nap nap után fokozódó, szinte tömeges érdeklődés, amely a közönség részéről a telefon iránt nyilvánul. Ez az érdeklődés voltaképpen már attól az időponttól datálódik, amikor első ízben terjedt el a telefon automatizálásának a híre. Mi arad-iak azonban, bizonyos fogik szkeptikusak vagyunk, hiszen írték már nekünk villanyosi és új strandfürdőt és még sok egyebet, amelyből nem lett semmi és ezért szkeptikusan állottunk ezzel a hírrel szemben is. Most azonban, hogy az új automata-centrálé eleven valósággá vált, az érdeklődésnek és a jelentkezésnek valóságos özöne indult meg a Telefontársaság irodája felé, hogy a társaság tisztviselőikara csak a legnagyobb fáradtsággal tud a követelményeknek eleget tenni.

Nem csak a régi előfizetők jelentkeznek nagy számban, hanem olyanok is, akik eddig csak azért nem tartottak telefont, mert félték a velejáráó kellemetlenségektől. Az „*ikertelefonnak*” példátlan sikere van. Ez érthető is, mert az ikertelefon lehetővé teszi a telefontnak igen méltányos feltételek mellett magánlakásokban való felszerelését. Már eddig is sok kereskedő, vállalati igazgató, üzletmeber kérte, hogy lakásán is szereljének fel telefont. Egyöntetűen meg kell állapítanunk, hogy az automata-telefon Arad-on általános, nagy sikert aratott és minden jel arra mutat, hogy április 15-ig, amikor az arad-i új automata-telefonközpont üzembe lép, már lényegesen megnövekedett előfizetőgárda várja ezt az Arad életében oly örvendetes eseményt.

Ardeal és Banat legelterjedtebb magyar napilapja a

Temesvári Hirlap

**megjelenik naponta, vasárnap
kivételeével, a déli órákban**

Pesti levél:

Apró szenzációk, amiket leejtett a napisajtó

Az egyik előkelő belvárosi moziban heteken keresztül futott Shakespeare: „**Ahogy tetszik**” című vígjátékának filmváltozata. A mozi igazgatósága aranykönyvet tett ki az előcsarnokba, amelybe a film látogatói nevüket és véleményüket jegyezték be. Megírta a napisajtó, hogy egyik előkelő vendége volt a filmnek Mária román királyné, aki két órát időzött a magyar fővárosban. A román anyakirályné a következőkben adott kifejezést elragadtatottságának: „**Admirable!**”

A legérdekesebb bejegyzés három németországi grófnőtől származik, akik egyenesen Berlinből utaztak ide, hogy Bergnert láthassák, miután a művésznő tudvalevőleg nemcsak a színpadon, hanem a vásznon sem jelenhetik meg Németországban. A három árja arisztokrata nő ezt írta be: „**Örökre kár érte!**”

De más célból is jöttek németországi vendégek. Németország honleányai, a Führer legujabb rendelete értelmében, kötelesek, mielőtt valamilyen állást hazájukban elfoglalnának, **egy évig háztartási szolgálatot teljesíteni.** Ezen a jogcímen a német lányok ujabban tömegesen özönlenek be Magyarországra, különösen a Dunántul városait keresik fel előszeretettel, hogy háztartási előképzettségüket itt szerezzék meg. **A rosszmájuk szerint s azonos céllal szállingóznak be a horogkeresztes röpiratokkal...**

Budapeste több hivatásos vértadó működik. „**Spenderer**”-eknek hívják őket s ugyszólván állandóan permanenciában vannak. A kórházak közelében levő kávéhá-

**Ardeal legfrissebb
szírielt az 52 éves**

ARAD-I KÖZLÖNY

hasábjairól olvashatja

Figessen elő az

Arad-i Közlöny-re

Hirdessen az

Arad-i Közlöny-ben

zakban tanyáznak, hogy mindig kéznél legyenek. És most sztrájkba léptek. Ok: **alacsony munkabér.**

Sztrájk, sztrájk, mindenütt sztrájk. Hol Newyorbán a kikötőmunkások, hol Párisban a zöldségárusok, hol Pécsen... a virágzó asszonyok. Ez a püspöki város, amely egyúttal a szociáldemokraták fellegvára is, ezúttal nem a bányászok mozgalmatól hangos. A „mamák” szabotálnak, de nem a gólyával szemben. A pécsi Nemzeti Színház kerülik, ahol Denys Amiel Budapesten nagy sikerrel játszott **„Virágos asszony”** c. darabja megy. A darab pécsi bemutatója után az ottani **„Dunántul”**-ban nyílt levél jelent meg **„egy pécsi anya”** aláírással, amelyben arra hívja fel Pécs uriaszonyait, hogy ne látogassák a darabot. **„Csak a züllés felé mutat utat egy olyan darab, ahol a negyvenéves, de még virágzó édesanya a lánya udvarióját szereti el”.**

Komor Gyula, a Vigszínház negyvenéves jubileumát ültő dramaturgja nyilatkozott egy újságírónak lektori működéséről. **Huszezer darabot olvasott el**, amelyek közül háromezszázat javasolt előadásra. Bevallotta, hogy voltak tévedései is, így például **Lengyel Menyhért** egyik azóta híressé vált darabját elutasította és **Bródy Tanitónőjét** is csak akkor merte előadásra javasolni, amikor már egy előző darabban jó kasszát csinált. Végül is a Tanitónő nemcsak nagyobb erkölcsi, de nagyobb anyagi sikerrel is ment. Ellenben erősen büszke arra, hogy ő fogadta el **Molnár Ferenc** első darabját, a **„Doktor ur”**-at.

Egy remek darab fut a Nemzeti Színházban. Az északiak kitesznek magukért. Nemrég játszották **Soya** dán író különösen érdekes **„Ki vagyok én”** című színjátékát, most pedig Locher **„Szülők lázadásá”**-t hahotázza végig a zsufoolt ház. A darab rövid meséje az, hogy egy nagymama és egy anya közösen fellázadnak a léhűtő és ultramodern, folyton férjet és feleséget cserélő unokák ellen és a **„anya”** és a **„nyanya”** játszik meg néhány napon keresztül a gyermekek életét, a nagyanya az öreg szolgálójával flörtöl, az anya pedig a jószágigazgatójának osztogatja kegyeit. A modern pedagógia győzedelmeskedik: a fiatalok az öregek tükrében rájönnek hibáikra. A darab általános happyenddel végződik, a feleségek visszatérnek fér-

Március 1-én hétfőn este 9 órakor,
Timișoarán a VÁROSI SZÍNHÁZBAN

Várady Aladár

ismert humorista és zeneszerző
25 éves jubileuma

jeikhez és viszont. A kitűnő előadás fénypontja **Márkus Emilia**.

Hirdetés egy budapesti napilaphól: „**A vörös propaganda viszonzására iskolákban, egyesületekben, szívgárdákban, jó szolgálatot tesz X. Y. „Fehér versek” című műve. Kapható a szerzőnél, — ára 1 pengő.** —1—a

Aradváros

alpolgármestere felhívta a főorvosi hivatal figyelmét a másodrendű szállodák elleni panaszokra

A város átmeneti bizottságának egyik ülésén Vulpe Iosif alpolgármester szóvá tette, hogy egyes arad-i szállodákban türhetetlen állapotok uralkodnak s a másodrendű szállók között több akad, amely mélyen alul marad annál a színvonalnál, amelyet az idevonatkozó egészségügyi szabályrendelettel megkövetelne. Különös — mondotta az alpolgármester, — hogy a főorvosi hivatal csak a városi épületekkel szemben szigorú, míg a magánkézben levő épületek tulajdonosait nem rendszabályozza meg.

Vulpe Iosif alpolgármester felszólalására reflektálva, Cucu Vasile dr. városi főorvos most terjedelmes beadványt készített, amelyben többek között a következőket írja:

— Nem tudom — hangzik a beadvány egyik szakasza, — hogyan értette az alpolgármester ur azt, hogy a város főorvosi hivatalát a magánosokkal szemben mulasztás terheli? Az erre vonatkozóan elégnek tartom felemlíteni azt, hogy az egészségügyi hivatal a legutóbbi razziák során több olyan egyént megbüntetett, aki mint szállótulajdonos, vagy élelmiszerárús a köztisztaság követelményeinek nem tett eleget. Ami pedig a városi épületekkel szembeni szigorú illeti — írja továbbá a beadványban Cucu Vasile dr., — erre azt válaszolhatom, hogy míg a magánépületek egészségtelen pincelakásaiból a főorvosi hivatal rendelkezése a háztulajdonosok, kitelepítették a lakókat, addig számos városi épület nedves és dohos pincéiben ma is laknak munkás-családok a lehető legborzalmasabb körülmények között.

A városvezetés legutóbbi ülésén már szőnyegre került Cucu Vasile dr. válasza, tekintettel azonban arra, hogy Vulpe Iosif alpolgármester ezen a ülésen nem volt jelen, az átmeneti bizottság a kérdés érdembeli tárgyalását akkorára halasztotta, mikor az alpolgármester személyesen válaszolhat a főorvos védekezésére. A kérdéses ügy tárgyalása mindenesetre élénk érdeklődésre tarthat számot s a város lakosságának szempontjából is fontossággal bír követett-e el egyáltalán és, ha igen meilyen mulasztást követett el a város egészségügyi hivatala, amelynek kötelessége a polgárság közegészsége felett őrködni még pedig fokozott éberséggel, különösen most, ezekben a járványos téli hónapokban.

Rongyos kisgyerek a pompás babahintók körül

A korzón véges-végig áramvonalas kis babahintók vonulnak a februári tavaszban, ellepik a gyalogjárót, fehér, kék, rózsaszín és zöld színeket varázsolnak az aszfaltra. Fiatal mamák, komoly kék- és szürkefátyolos nőrszök tologatják a hintókat, belül rózsásrapirult arcocskával szunyókál Gyermek öfelsége.

Nem tudom megállni, hogy bele ne nézzek a kis hintókba: mindegyikbe külön-külön, mert egyik gyermek szebb, mint a másik. Kis selyempaplanok alatt nyújtózkodnak el ezek a kis angyalok, bebugyolálva gondosan, csak a két hátravetett kis karjuk, meg alvó arcocskájuk látszik. Boldog öntudatlanságban fekszenek.

Az uccakereszteződéseknél leállítják egy kicsit a babahintókat, mamák és kisasszonyok tereferélnek, a nap süti a gyermekek arcát, körülöttük gondterhelt emberek futnak a dolguk után, ők alszanak, nem tudnak semmiről. Olyan boldogok, mint a virág, mely kidugja fejét a tavaszi napsütésre, boldogok, mint a nelyhes kis csibék és nem sejteneik még semmit az életről, a sorsról, amely rájuk vár.

Pár rongyos kisgyerek szaladgál a kis hintók körül. Korai hóvirágot kínálnak a mamáknak, piros, elfagyott ujjaeszkáikkal szorongatják a szomorú csokrocskát.

— Szép hóvirágot tessék... hóvirágot, naccságos asszony!

Fürgén és élelmesen szaladgálnak a hölgyek után, lépésben kísérek egy-egy kocsit, mígcsak nem sikerül egy kis üzletet kötni, vagy erővelsen el nem zavariák őket. Piros orrocskájuk alatt gvertvák lógnak, zsebkendő nincs, az ilvesmi ismeretlen fogalom, néha a kabátja ujjával töröl egyet egyik-másik az orra alatt és fut tovább.

Mit gondolnak ezek a gyerekek? Ébred-e irigység a szívükben, mikor látják boldogabb társaikat selyembe-csipkébe bugyolálva, őrzve, féltve, mit gondolnak ezek az öreg kis kenvérkeresők?

— Szép hóvirágot tessék! — somfordál mellém egy értelmes arcú kócos kislány.

— Mondd kiesikém, szeretnél te is egy ilyen szép kocsit? — kérdezem tőle, miközben mekköjtjük az üzletet.

— Szeretnék bizony, mert van egy kistestvérem, de az ruhakosárban alszik. Ha egy ilyen kiskocsim volna, kintólnám őtet a napra, mert nálunk nagyon hideg van a szobában.

Szép fekete szeme felcsillan a boldog gondolatra, de

a következő pillanatban szomoruan legyint és elbiggyeszi a száját:

— Nekünk nem lehet ilyen, mert mi szegények vagyunk!

Már szalad is tovább, cérnahangocskája messziről cseng felém:

— Szép hóvirágot tessék, naccságos asszony!

Mintha a földből bujnanak ki, egyre több és több hintó nyüzsg az erősödő napon. Olyan vidám és boldog tőlük az ucca arculatja, mintha semmi baj sem lenne a világon.

— Hová dugják a gyerekeket Spanyolországban a bombák elől? — gondolom hirtelen. — Bizonyosan a pincékbe. De hát akkor nem éri őket a nap soha és hol van a többi pincevirág, mikor ilyen gyönyörűen süt a nap? Van-e valaki, aki annyit gondol velük, mint egy áttelelt cserép virággal?

Élvezzük a napot, gyönyörködjünk a babahintókban és ne gondolkozzunk! —i—i

Kiujult a harc

a kulturpalota igazgatója és Aradváros kulturtanácsosa között

(ARAD.) Érdekes beadvány érkezett röviddel ezelőtt Arad-város vezetőségéhez. A beadványt *Nichi Lazar dr.* a Kulturpalota igazgatója jutatta el a városvezetőséghez s ebben kéri, hogy az átmeneti bizottság függetlenítse a Kulturpalotát a város kulturügyosztályától.

Az ügy előzménye arra az időre nyulik vissza, midőn a városvezetősége az új közigazgatási törvény alapján osztályozta a különböző városi hivatalokat. Ekkor ugyanis az történt, hogy a Kulturpalotát, mint hivatali alosztályt minősítették s ezáltal *Nichi Lazar dr.* igazgatót, *Popa Constantin* városi kulturtanácsos alá rendelték.

Nichi Lazar dr. magára nézve sérelmesnek találta ezt az intézkedést. A városvezetőséghez nemrégiben benyújtott beadványában a Kulturpalota igazgatója hangsúlyozza, hogy *őt annak idején királyi dekretummal nevezték ki* s így nem működhet a városi kulturtanácsos: hivatanokaként.

Az átmeneti bizottság, értesülésünk szerint, egyik legőzelebbi ülésén már foglalkozik a nem mindennapi konfliktussal, amely annál is nagyobb érdeklődésre tarthat számot, mert a beavatottak szerint a két főtisztviselő között a hatásköri összeütközésen kívül régebbi keletű személyi ellentétek is vannak.

Ragályi M.

SZÜCS, Timișoara, II. Str. Dacilor No. 7
elvállal mindennemű szakmabavágó munkát mérsékelt áron.

„Fekete szemek“ — fekete röpcédulán

(ARAD.) Lapunk több ízben foglalkozott az arad-i mozikk helyzetével. Elsősorban természetesen a városi mozikkal, amelyeknek működése és prosperálása közérdek, mert hiszen azokat az adófizető polgárok garasaiból építették és amelyek súlyos milliókkal szerepelnek a város vagyoni státuszában.

Az áldatlan mozikartell felbomlása mindenképen kívánatos volt,

annak hátrányaira mi jóelőre felhívtuk a város vezetésének figyelmét s amelyek — sajnos — később be is következtek.

Egy komoly üzleti verseny minden téren hasznos, — úgy a konkurrens vállalatok szempontjából, mint a közönség érdekében. Egy-egy szakmai verseny minőségi árut produkál és fokozott figyelemmel, szolgáltatékészséggel áll a közönség rendelkezésére.

Mindenképen egészségesnek véljük tehát a mozik versenyét is, de annak minden vonalon fairnek kell lennie.

Egyik mozinak sem volna szabad átlátni a jöerkölcsebe, józrlésbe, törvénybe ütközö határvonalakat.

A magánmozik — ezt számtalanszor szövä tettük — már: a multban is tulságosan kihasználták a helyzeti előnyöket a városi mozikkal szemben.

Minden meg nem engedett módot és eszközt igénybe vettek, hogy elgáncsolják a városi mozikat,

amelyeket erkölcsi alapokra építettek és ilyen alapon irányítanak. Hogy minden mesterkedés ellenére a városi mozik még mindig prosperálnak, annak kizárólag az a magyarázata, hogy

ezekeet magáénak tekintli a közönség

és csak természetes, hogy minden érdeke elsö sorban ezekeet támogatni és látogatni. De minden egoizmustól függetlenül már csak azért is szivesebben frekventálja a Central- és Select-mozikat a közönség, mert ezekben jól érzi magát, mert tiszták, az ardeal-i mozik között a legszöbhek és ami a legfontosabb:

egyik sem tüzveszélyes.

A városi mozik határozott fölénye ellenére azonban mégis fölháborító, hogy különösen a Corso-mozi részéről milyen tág lelkiismeretü „versenyprogrammot” állítottak össze. Éppen a közelmultban írtuk meg, hogy a pénzügy-

igazgatóság eljárást indított a Corso ellen a jegyilletékek körül felfedezett visszaélések miatt. Most legutóbb megint a „Fekete szemek” című filmjére a felbélyegezetlen röpcédulák tömegével hívta fel a város közönségének figyelmét. Ezen a téren a városi mozik, mint erkölcsi tesztet, nem konkurrálhatnak a Corso-mozival!

LEVÉL

az Ország-Világon keresztül Kós Károlyhoz

Mi is tapsoltunk a Budai Nagy Antal főpróbáján. Mi is lelkesültünk a kitűnő ardeal-i író irodalmi értékű drámájáért. Tudjuk azt is, hogy Kós Károlynak milyen nagy érdemei vannak az ardeal-i magyar irodalom fejlesztése körül.

Büszkék vagyunk Kós Károly munkásságára.

De éppen azért, mert tiszteljük a Budai Nagy Antal szerzőjét, megengedhetjük magunknak azt a luxust, hogy néhány őszinte sort küldjünk neki a havasok aljára.

Arról van szó, hogy Kós Károly ur két apró hibát követett el.

Az első számú hiba abból állott, hogy amikor koncentrikus támadás indult Németh Antal ellen, nem védte meg.

Pedig kötelessége lett volna. Mert azt irták a lopok, hogy Németh Antal nem akarta előadni a Budai Nagy Antalt. Ezt Kós Károly nem cőfolla meg Hagyta, hogy üssék a Nemzeti Színház igazgatóját. Aki kénytelen volt publikálni azokat a leveleket, amelyekben kérve-kérte Kós Károlyt, hogy adja már oda a darabot a Nemzetinek.

A második számú hiba egy interju volt. Az illusztris szerző az interju során szősz szerint ezt válaszolta arra a kérdésre, hogy a magyarországi írók közül kit tart legelőbbre?

— Erre a kérdésre nem válaszolhatok. Mert, sajnos, nem ismerem a magyarországi irodalmat. Hiába, nincs időm olvasni. És esténként az ágyban rémregényt olvasok, hogy elaltasson.

Ezek azok a mondatok, amelyeket nem szabad lett volna Kós Károlynak egy pesti lap számra nyilatkoznia. Annak az ardeal-i írónak, akit egész Magyarország ünnepelt, akiről éppen azok a magyar írók irtak őszinte dicsőhimnuszokat, akiket Kós Károly sem olvasott! Ezek az írók megérdemelték volna Kós Károlytól, hogy rémregények helyett néha az ő munkáikat olvassa.

Vagy ha mégis többre becsüli az álombaringató rémregényeket, akkor legalább ne mondta volna ilyen szintén a szemébe tisztelőinek, a magyar íróknak, hogy egyáltalán nem ismeri könyveiket.

Csak ezeket akartuk elmondani. És csak most, jóval a premier után.

Nem akarunk ünneprontók lenni.

Előkelő társaságok állandó találkozó helye

Palace kávéház és étterem
Timișoara.

Drámai riport arról, amit a közönség az artistavizsgán nem látott

Az Ország-Világ budapesti tudósítása

Ott voltunk a legutóbbi artistavizsgán.

Ott voltunk a Zeneakadémián, amelynek nagytermében minden talpalattnyi helyet elfoglalt a közönség.

Ezerkétszáz ember jött el, hogy végignézze az artistavizsgát.

Ezerkétszáz ember jött el, hogy kiélje szadiszikus állati vágyait, hogy másokat kinevessen, kigunyoljon, kifütyüljön.

Fenn a színpadon egzisztenciák sorsa dőlt el, egy darab kenyérért álltak ki a szerencsétlen artistajelöltek és...

És lenn a nézőtéren gonoszul, kajánul röhögött és kiabált a közönség.

Tiltsák be a nyilvános artistavizsgákat! Ne engedje meg a Főkapitány Ur az inkvizíciónak ezt a modern formáját!

Rendezzenek zárt artistavizsgákat!

— Hallotta, hogy röhögtek?!

Sírásba omlik a hangja, az arca eltorzul és ruháját már a folyosón lehámozva magáról, rohan be az öltözőbe.

Kinn a nézőtéren még hangos derű uralkodik, ez a kis japánnak maszkírozott artistajelölt pedig érzi, hogy élete legnagyobb tragédiája következett be.

Minél nagyobb, anná

A „SCHMOLL”-VE

aki egy zéró dobozt vásárol,

annak egy pár cipő

aki egy 3-as dobozt vásárol,

annak egy pár cipő tiszt

aki egy 5-ös dobozt vásárol,

annak egy pár cipő tiszt

TERKA! Mától fogva csak

3-as számu

veszünk. Ez a nagyság 6

személyes háztar

felelőbb és a legolcsóbb.

A „SCHMOLL-P

Az öltözők folyosóján vagyunk, közvetlenül a pódiumra nyíló ajtó mögött.

Sz'krázik a levegő, olyan a feszültség.

A folyosón vagy harmincan állnak, sápadtak és láztól égők, flegmatikusak és ajkukat rágók, artistajelöltek, rendezők, apák, anyák, drukkoiók és rutiniék...

Folyosó, az, amit a közönség nem lát.

A „mögött”.

A „hátnál”.

Kis pikkelyes akrobatikus táncosnő a feje fölé emeli lábát.

-- Ez csak elég magas? — kérdezi.

-- Igen, elég magas... — mormoljuk biztatóan és sajnáljuk szegényt összevissza tizenöt évével, amint itt áll, hogy néhány perc múlva a kaján és kegyetlen közönségtől kérdezze kimondatlan szavakkal ugyanezt

— Ugye elég magas?...

A terem benn zsufolásig telt, állnak az emberek a széksorok mellett, várják az újabb áldozatot.

Az ezertorku Moloch!

Egy alacsony, észbontóan sminkelt nő vonaglik a tükör előtt, estélyi ruhában. Dudorász:

The moon is high

The sky is blue

Here am I

And where ase you?

SANSZONETT.

— Jaj Pipikém, mi lesz? — döbben fel.

— Jó lesz, jó leszó — mondja a mama.

icsóbb!

azt mondja:

sa 60 baniba kerül

ak 42 baniba kerül

ak 32 baniba kerül

HMOLL"-1

k részére a legmeg-

" évekig eláll.

Egy hároméves kislányka spárgázik.
 Fekete boxolóorru szteppel.
 Zöldruhás, harmincévkörűli nő felvág:
 — Most tértem haza Rivéjráról a barátommal.
 Papa buzdit:
 — Lajos, csak nem odanézni, az a fő! Gondold, hogy káposztafejek
 alnek a nézőtérén!
 — Pongrác! — harsog a rendező — te következel!
 — Ilonka, gyere ki egy kicsit a hűvösre!
 Felcsapódik az ajtó, nevetés a nézőtérén, magas kövér nő ma-
 gyaráz:
 — Az volt a baj — lihegi — hogy a Bertuska véletlenül a végén
 kezdte Amikor összeszimelődhattünk volna, már késő volt.
 Két meztelen táncos próbál:
 — Ez a része (lehajlik a férfi) már beleesik a kockába.
 — Most próbálnak? — üvölt egy alacsony kopasz. — Nem volt
 elég idejük?
 — Kuss gyerekek! — sikong egy nő. — Behallatszik.
 Frakkos fiatalember a mutatójával piszkálja a fogát.
 — Gordon György vagyok, — mondja egy alacsonyhomlokú fiatal-
 ember. — És árva gyerek.
 Önként ad interjút, nem is kérdeztem.
 — Árva gyerekek vagyok és hangimitátor. Kabost, Csortost, Págment
 utárzom és egy rikkancsot.
 — Miből él?
 — Nappal egy rádióüzletben vagyok alkalmazva. Éjjel a művészet-
 nek élek. Tessék meghallgatni a számomat — kartel. — Kép nem
 telezik? Van egy ilyen csuda képem, tessék betenni az ujságba...
 Tombol a fejtelenség, rikácsolás, kiabálás, káosz.
 — Én nem dobom a műsort, mint maga! — pöröl az egyik ren-
 dező a másikkal. — Mit gondol, ezt is lehet? Nahát!
 — Piri! Piri! Hol a frászban van a Piri?
 Pirit nem találják.
 Ugy kell előszedni valamelyik öltözőből.
 Nem akar bemenni a pódiumra.
 — Nem mész azonnal? — kiabál a rendező. — Be vagy már kon-
 ferálva!
 — Nem akarok... — dadogja Piri. — Nem megyek... Nem!
 Szinte hisztériásan vonaglik.
 Fekete boxolóorru:

**Arad legdivatosabb
 szórakozóhelye a**

**„Boulevard”
 Café Restaurant**

a volt Olimpia club összes helyiségében

Bohém jazz. Aradon teljes új attrakció

— Ne hülyüly Piri! — rengi mély baritonján. — Nagy sikered lesz.

Pirit cipelik, vonszolják, belökik a pódiumra.

Két perc múlva tombolva rohan ki.

— Ugye mondtam!

— Ne bógj, taknyos! — mondja sajnálkozó ellágyultsággal az előbb még olyan dühös rendező. — Megbuktál, pász. Majd legközelebb...

Hatalmas, kövér, schuberszakállas, negyvenévkörüli férfi, kezében nagy karikával fut át a folyosón, mint egy kisfiu.

Ő következik.

Nem tudom, mit művelhetett a pódiumon, de sikere van. Többször visszamegy meghajolni, majd ahogy jött, karikázva, kisfiúisan elrohan, anélkül, hogy valakivel egy szót is beszélne.

Most nagy botrány tör ki.

két táncosnő ugrik egymásnak.

Egyik sem beszél jól németül.

— Sie... haben... stolen mein Nummer!

— Sie! Sie stolen mein!

— Schämen sie sich!

— Pfuj!

Majdnem összeverekednek.

Mindkettő azt állítja, hogy a másik ellopta valamelyik táncszámát.

— Manó, ne izgulj, szorítsd a mókusfarkot és sikered lesz!

— Manó, te vagy a legszebb szám!

— Mórckám, egy kis citromot nyaljál!

Manó reszketve áll, nem válaszol.

Mikor szölitják, még sem mozdul.

— Nem hallod, Mórck? — ütögeti a hátát egy tőmpeorru nő. —

Te jössz!

Manó, a dalénekes, nem lát, nem hall, úgy vezetik az ajtóig, ahol még egy utolsót taszitanak rajta és már benn is van.

Sikerült a produkció. Manó és a család boldog.

— Manó, te nagy vagy! — rajong a tőmpeorru nő és össze-vissza csókolja a hőst.

„A CSÓKOLO PALI”

Az ajtóban mellettem áll egy fiatalember, valami tánciskolai funkcionárius lehet.

Nem tesz mást, mint minden, a pódiumról kijövő nőt megcsókol.

Gratulál.

— Én vagyok a „csókoló pali” — mondja minden restelkedés nélkül, szinte hivalkodva. — Minden vizsgán itt vagyok és csókolom a jó nőket.

Grimász.

— Potya élvezet. Jó és senki sem haragszik érte...

Élelmes ember, becsületesemre.

**Timișoara legmo-
dernebb szállója**

HOTEL CARLTON

Mancika siet be a pódiumra, egy-két lépést tesz.

A közönség kineveti.

Mancika tétován áll, halálos sápadtsággal az arcán.

Albahagyja a táncot, de újra kezdi.

A tánctanár örjöng:

Tönkreteszik ezt a szegény gyereket! Mit röhögnek?! Nem akar primadonna lenni, csak artista-igazolványt szeretne! Ha megbukik, megbukik, egye leme, de ne tegyék tönkre a szegény gyerek idegeit! Neki még ma este dolgoznia kell!

Manci az egyik bárban konzumnő.

Nem akar mást, csak egy artista-igazolványt.

Kinevetik.

Lerohan a pódiumról.

Amint beér az öltözőfolyosóra, szó nélkül összeesik.

Percekig élesztgetik.

Az utolsó szám egy öreg, kövér nő énekel.

Illetve énekelne, ha hagynák.

Kifütyülük, jogosan, mert szörnyű a hangja és botrányos a mozgása.

Kifut, boldog mosoly játszik az arcán.

— Ugye nagy sikerem volt? — kérdezi. — Ugye? Biztosan kapok szerződést?

Hölgye m és Uraim, ez az, amit Önök nem láttak.

Ez történt az artistavizsgán a „színpalak mögött”...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az állomási pósta főnökének nincs telefonja

(ARAD.) A napokban sürgős dolgunk akadt az állomási postahivattal főnökével. A személyes megjelenést nem tartottuk szükségesnek. Mi sem természetesebb, minthogy a telefonel-fizetők névsorában kerestük az állomási postahivatal főnökének telefonszámát. Legnagyobb csodálkozásunkra nem találtuk meg a legujabb névsorban. Kérdést intéztünk a telefonközpontban, hátha a legeslegujabb előfizetők között szerepel. Azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a főnöknek nincs külön telefonja. Van azonban az állomási postahivatalnak, azt kapcsolhatja. Így is volt. Eltelt körülbelül egy negyedóra, amíg a főnököt a postaépületnek egészen más részén levő telefonállomáshoz hívták. A telefonközpont dicserefelül kell megemlitenünk, hogy sem a várakozási idő alatt, sem a beszélgetés tartama alatt egyetlen egyszer sem szakította meg az összeköttetést.

— A vasuti állomás postahivatali főnökének nincs tehát külön telefonja. E fontos hivatal vezetőjével nem lehet távbeszélőn közvetlen érintkezni, htnem várni kell a feleknek, amíg az egyébként udvarias és a közönségnek mindig a legnagyobb készséggel rendelkezésre álló főtisztviselőt az épület más részén levő telefonállomáshoz hívják. Sokkal kevésbé fontos hivatalok vezetőinek irásztalán ott áll a külön te-

telefonkészülék, csak a 2. számú postahivatal főnöke nélkülözi. Pedig postaiigazgatási és igazságszolgáltatási szempontok is megkövetelik, hogy e jelentős közhivatal vezetőjének külön távbeszélője legyen, mert gyakran adódnak elő olyan esetek, amikor t gyors és halaszthatatlan intézkedéstől nagyon sok függ. Már csak ezért is kötelessége a postakincstárnak az arad-i 2. számú postahivatal főnöke íróasztalára odaállítani a telefonkészüléket. Nem a főnök kedvtelésének kielégítésére kell ez a telefon, hanem a közönség szempontjából van rá szükség. Ennyit elvár a közönség a postakincstártól.

Az illetékes tényezők beavatkozását kérik a színészek a színháznál uralkodó durva bánásmód miatt

(ARAD.) Szándékosan elhallgattuk eddig az arad-timisoara-i színháztagjainak azt a panaszát, hogy a direkción részéről a személyzet a legdurvább bánásmódban részesül. Olyan szokatlan drasztikus hang honosodott meg a kulisszák mögött, mely egyáltalában nem méltó egy színházhoz. Ez az ingerült atmoszféra megbontja a társulat békéjét, kedvezőtlen légkört teremt, amelyet a közönség is megérez.

Az éhbérekre szerződötetett színészek állandóan kedvetlenül kerülnek a színpadra, aminek okát a közönség csak akkor érti meg, mikor a kulisszák mögül kibangzik egy-egy éles összetűzés hangzavara.

A levegőben röpködő válogatott trágárságok, izgalmas viták, káromkodások, fenyegetőzések, szalonképtelen kifakadások nem valók arra a helyre, ahonnan a világ szellemi kiválóságainak remekműveit várjuk.

Az elkeseredett és önérzetükben mélyen sértett tagok panaszai már eljutottak a legilletékesebb tényezőkhöz. Mondanunk sem kell, hogy

mindenütt a legnagyobb felháborodással értesültek arról, ami az igazgatás munkája közben történik.

Ismeretes, hogy Inke Rezső színházigazgató a szezon elejétől mindig megkülönböztetett bánásmódban részesült a hatóságok részéről. Megirtuk már, hogy

számos olyan anyagi előnyt kapott, amiről egyetlen elődje még álmodni sem mert.

Ugyanakkor ő a legridegebb üzletembernek bizonyult, aki az élvezett sok jóból és a szezon elején kedvezően alakult eredményből semmiben sem részesítette tagjait.

Mi természetesen csak örülünk annak, hogy végre akadt egy magyar színigazgató, akinek anyagi sikerei voltak ebben a tespedő városban és — **bár nagyon szomorú volt a timișoara-i kirándulás eredménye** — még ma is egyensúlyban van a színház pénzügyi mérlege. Hangsúlyozzuk: mindennek örülünk, de örömünk akkor volna teljes, ha a színészeknek sem volna okuk panaszra.

Soha még nem volt ebben a városban olyan csekély gázsijuk a színészeknek, mint ebben a szezonban.

Hihetetlen gondokkal küzdenek ezek a derék, törekvő emberek s egyidejűleg annyira igénybe vannak véve, mint még soha. Korán reggeltől késő éjszakáig a direkciónak rendelkezésére állnak, természetesen illetően senkinek sem jut ideje arra, hogy némi mellékjövedelmet szerezzen magának. Hogy hogyan élnek meg gázsijukból az arad-timișoara-i szintársulat tagjai, — valóságos rejtély.

Lázár Hilda anyaszínésznő például 2000 lei havi

gázsit kap.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ezért a fizetésért ennek a kitűnő színésznőnek legalább havi 40 előadást kell produkálnia.

Egy színész, vagy színésznő kiadásai mindig jóval nagyobbak, mint bárki másé. Ez a havi 2000 leies gázsit esetleg jelenthet kétezer lei létminimumot egy gyakornok számára, de semmiesetre sem egy költséges életmódra kényszerített színésznek. Ebből az egyetlen példából következtethető, hogy mennyi fizetésért dolgozik a segéd-személyzet.

Inke Rezsőnek nem szabad elfelejtenie, hogy a társulat tagjainak nem csupán üres kedvtelés a színészet, hanem egzisztencia is. A szintársulat rendeltetése a kultura terjesztése mellett nemcsak az igazgató üzleti prosperálása, hanem — jó bánásmód mellett — színészeinek gondtalan megélhetése is. Megismételjük: **örülünk annak, hogy Inke Rezső jó üzletember** — sajnos, az utóbbi években **művészi** elgondolással mindig megbukott a színház programja —, de nem szabad figyelmen kívül hagynia az őrületen ielkesedéssel dolgozó, fáradtságot nem ismerő, sokszor milyen megalázott színészeinek megélhetését sem.

REGAL cipőkészítményei **GLEICHMANN I.** TIMIȘOARA
a legkeresettebbek **Carlton szálló épület**

Rossz gyerekek és piszkos emberek városa Oradea

A rendőrség illetékes ügyosztálya időnként jelentést terjeszt elő felettéseinek, amelyben a közállapotokról számol be. Érdekesekek, nagyon jellemzőek ezek a jelentések, az oradea-i ember életének mintegy fényképei. Sok minderről rántja le ez a jelentés a leplet, ebből a legutóbbi riportból például megutdjuk, hogy

a rossz gyerekek és a piszkos emberek városa Oradea.

Az elmúlt esztendő második feléről, a julius elsejétől december 31-ig terjedő időről szól a referens legutolsó jelentése. Eszerint a rendőri büntető bíróságnak az elmúlt évben sok munkája volt, nagy csomó delikvenst ítelt el kihágás miatt. Juliustól decemberig minden napra akadt egynéhány olyan fiatalkoru, akit rosszkodásért meg kellett büntetni. Mert, hogy félreértés ne essék, a rendőri büntető bíróságra csak azok a gyerekek kerülnek, akik elcsavagnak, mint inasok megszöknek munkahelyükről, nem tartják be a közlekedésügyi szabályokat, labdájukkal beverik az ablakokat, betörik a kirakatokat.

Külön nagy a kiskoru tolvajok és más bűntevők száma, de csek felett már nem a rendőrség ítélkezik, hanem a törvényszékre kerülnek a fiatalokruak bírósága elé.

A másik érdekes adat a referens jelentésében az, a mely a köztisztaság elleni kihágásokról szól. A legutóbbi félesztendő alatt igen nagy azoknak a száma, akiket azért ítéltek el, mert nem tudják, hogy az uccán rendnek, tisztaságnak kell lenni.

Majdnem minden nap elcsipnek a rendőrök az oradea-i uccán olyan embereket, akik könnyelműen, meggondolatlanul terjesztik a kórokozó baktériumokat és bacillusokat.

Ebbe a csoportba tartoznak azok a háztartási alkal-

HIRLAP

a legelterjedtebb magyar
kisebbségpolitikai napilap

A R A D,

Str. Meşianu 1. — Tel. 97.

**Magyar elterjedtségénél
fogva a legeredményesebb hirdetési orgánom.**

mazottak, akik a porrongyot a fejünkre rázzák, a járdát nem takarító hazmesterek, nemkülönben a perifériák furcsa szokást űző asszonyai. Ezek között sok olyan akad, aki a kapu elé önti a szennyes mosogatólét.

Tudomásunk szerint a referéns jelentésében nem mulasztja el, hogy kritikát ne gyakoroljon a város uccarendezési munkássága felett. Megállapítja, hogy nagy hiba, ha a külvarosi uccákat nem kövezik. Ebben a kérdésben a szakreferéns minden oradea-i polgár véleményét nyilvánította.

Totisz Alice

belép a dolgozó nők sorába: film- művésznőnek készül

(TIMIȘOARA.) Állítólag komoly elhatározásról van szó: Totisz Alice asszony, aki az utóbbi hónapokban kedvenc csemegéje volt a bizonytalan, avagy talán mégis bizonyos célú sajtónak, — elhatározta, hogy különleges képességeit aranyra váltja a sokat ígérő film birodalmában.

A lapok megírták, hogy Barbara Bori művésznő Korda Sándor meghívására utazott Londonba. Mondanunk sem kell, hiszen kiváló szaktekintélyek részéről hangzott el a vélemény, hogy ezt a nagyszerű művésznőt kizárólag a tehetsége állította a legelső sorába. Nem véletlen tehát, hogy a világhírű magyar filmrendező felkarolta, hogy rövidesen ismert márka legyen a mozivilágban.

Benfentesek, mindenről jól informáltak állítják, hogy Totisz Alice asszony néhány héttel ezelőtt levelet írt Barbarának, aki különben igen jó barátnője az extravagáns milliommoshölgynek, hogy mutassa be a levélhez mellékeit művészi kivitelű fényképet Korda Sándornak és kérje ki véleményét, — remélhetne-e valamit, ha nem is világsikereket a filmszínésznői pályán.

A levélre postafordultával megérkezett a válasz. Barbara Bori értesítette Totisz Alice asszonyt, hogy teljesítette kívánságát, a fényképeket bemutatta Kordának, aki persze határozott véleményt, illetve tanácsot nem adhatott, de ajánlotta, hogy Alice asszony utazzék Pestre és készíttessen ott egynéhány próbafelvételt. Elvégre se a fotografusok, se a fotografusmasinák nem százszázalékosan megbízhatók. De egy próbafelvétel mégis csak enged valamit sejtetni.

Lehet, hogy Totisz Alice asszony részéről csupán muló szeszély volt ez a kirándulási terv a film birodalmába, de az sincs kizárva, hogy komolyan gondolja ezt az ötletet és rövidesen bevonul valamelyik budapesti atelierbe, hogy végigperregtesse magát néhány méter filmmel.

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— Gyászos hangulat uralkodik néhány hét óta az arad-i Baeder-gyárban. Fuchs Oszkár vezérigazgató lejött a budapesti központból és bejelentette a tisztviselői karnak, hogy az igazgatóság kényszerítő körülmények folytán átadja a romániai testvérvállalatot a bucuresti-i „Lady” kozmetikai gyárnak, — teljes berendezéssel, anyagraktárral és a Baeder-készítmények gyártási jogával. A vezérigazgató, — akit különben a tisztviselői kar mindenkor igazságos, jóindulatu, szívélyes modoru és az alkalmazottak sorsával törődő főnöknek ismert, — *könnyezve, meghotottan teljesítette ezt a szomorú kötelességét, de egyidejűleg biztosított mindenkit, hogy teljes igyekezetével a legkorrektebbül fogja lebonyolítani ezt a tranzakciót.* A Baeder-gyár eladásának híre hamar elterjedt a városban. Egy-egy ilyen költözés, változás mindig vesztéseget jelent a városra, valahogyan mindenki úgy érzi, mint ha a legsajátabb magánügye volna. És ez érthető is, ha elgondoljuk, hogy egy ilyen komoly vállalat egy csomó tisztviselőnek és munkásnak jelent egzisztenciát, akik jövedelmüket ebben a városban költik el. *A sarki fűszerestől a színházi pénztárig mindenhová elgurul néhány garas a kisember keresetéből. Fuchs Oszkár vezérigazgató nobilis ígérete, hogy nem feledkezik meg munkatársairól, mindenestre megnyugtató és hisszük, hogy ígéretének teljesítése nem fog akadályokba ütközni sem a Baeder-gyár igazgatósága, sem a „Lady”-gyár részéről. Hiszük, hogy mindenki, akinek szava van ebben az ügyben, Fuchs Oszkár vezérigazgatóval fog érezni és elismeri, hogy ez a válogatott tisztviselői kar sokban hozzájárult ahhoz, hogy Romániában is a legelső kozmetikai cikkek sorában emlegetik a Baeder-gyártmányokat.*

— Vukov Lukács budapesti újságíró a magyar Kuria 6—6 hónapi fogházra ítélte a Milotay István és felesége léle becsületsértési és rágalmazási perben. Vukov a háboru előtti évben az arad-i Függetlenség redakciójában dolgozott. Barátai és kollégái közül sokan emlékeznek erre a tehetséges, szimpatikus, bátortollu hirlapíróra.

— Kőszeghy Manyi, a Szabadkay-szintársulat tehetséges énekesnője meghívást kapott a bucuresti-i rádió igazgatóságától. A művész nő vendégszereplését az áprilisi programba iktatták. Külön érdekessége a műsornak, hogy Kőszeghy Manyi magyar mű- és népdalokat fog énekelni román fordításban.

— Városszerte mélységes részvétet kellett György Pál öngyilkossága. A szűkebb családi körön kívül is mindenütt szerették, szép reményekre hivatottnak ismerték ezt a szimpatikus fiatalembert, aki pillanatynyi meg gondolatlanságával soha nem szűnő fájdalmat okozott érte rajongó hozzátartozóinak.

— Ismeretes, hogy a timisoara-i „Leda” cipőpasztagyár épülete évek óta üresen áll. Az épület megvásárlása ügyében a „Dura” tárgyalásokat folytat a háztulajdonos Temesvári Bankkal. Kiszivárgott

hírek szerint a vételár négy és fél millió körül mozog, az átalakítási munkálatok költségét egy millióra kontemplálják. A „Dura” jelenleg a Turui cipőgyár épületében működik, de a négyszázezer lei évi házbér annyira magas, hogy jobban megtalálja számítását, ha megvásárolja a kiszemelt objektumot és amortizáció formájában letörleszti a banknak a vételárat. Tárgyalások folynak abban az irányban is, hogy a „Dura” vásárolja meg a „Leda” gyártelepet, mely szintén Szanaerdekeitség, ennél fogva a banknak is jobban a szívéen fekszik.

— Kényes export-ügyben folytatnak vizsgálatot a timișoara-i katonai hatóságok. Bizalmas feljelentés futott be néhány ismert exportőr ellen. Az a vád ellenük, hogy kijátszották a hadügyminisztériumnak a rendelet és négyezer hátszlovat exportáltak Németországba. A rendelet értelmében ugyanis tlos az országból kiszállítani nyolc éven aluli lovakat. A lóexportot szabályozó rendelet kizárólag vágóállat kiszállítását engedélyezi. A feljelentés szerint a megvádolt exportőrök kijátszották ezt a rendeletet és régi engedéllyel pompás hátszlovakat szállítottak Németországba.

Lemberg.

Részlet egy timișoara-i kereskedő utiél-ményeiből

— Ich wünsche Ihnen gute Geschäfte.

Lembergben így búcsúznak az emberek.

Kattowiczban, Felsősziléziában viszont nem köszönnek. Itt hideg és rideg emberek laknak, ez egy bányaváros, félnapig se lehet egy inget hordani, az ablakot nem lehet nyitva hagyni éjszakára, reggelre szénbánya lenne a szobából.

Mint minden bányavároban, mindenki mindig be van rugva.

Őrültk sokat isznak az emberek,

de nem lesznek kedvesebbek az italtól.

Lementem egy ólombányába, az amerikai Harriman-ék tulajdona. Rettenetesen untam magam, abszolúte nem érdekes egy ólombánya. Nem olyan, mint egy bizonyos gróf Benyovszky Móric című régi ifjusági regény, kancsukás szenvedéssel teli szibériai ólombányája. A bányászok jól kereknek, 8--10 zlotyt kapnak 8 órai munkáért, vígan énekelnek.

Itt laknak Lengyelország leggazdagabb urai. A nehéziparosok. A kormos város szélén remek villák vannak, gyönyörű lakások. Voltam egy nehéziparos villájában, reggel ötkor mentünk oda, záróra után. A zene is velünk jött, mi a Mercedesen mentünk, a zenének már csak a Packard jutott. Bizony Isten...

A kapuban két libérlás inas várt, az egyiknek gyűrött volt az arca, látszott, hogy felöltözve, libérlásban aludt, úgy várta nehéziparos gazdáát.

Azonnal pezsgőt bontottak, egy csinos szobalány az ebéd-
löben reggelihez terített a hajnali vendégsereg számára.

Közben a házigazda összeveszett egy vendégével, aki
szintén kattowici és szintén nehéziparos.

**A két gentleman azon veszekedett, hogy ki a gaz-
dagabb.**

A kérdést nem lehetett eldönteni, a Bank Polski még
zárva volt, a bankbetétek aludtak a safeekben. Szóval reg-
gelig ültünk...

**Sehol annyi képviselőnőét az olcsó prostitució-
nak nem láttam, mint Kattowichan.**

A nap minden szakában tele van az ucca velük és olyan
csunyak, hogy már szinte a csunyaságukkal bővülnek.

**Láttam egyet reggel tizenegykor, hatvanon felül
volt ez a hölgy, szakállt és Kosciuskó-bajuszt vi-
selt és összecsuicsoritott szájjal mosolygott a kat-
towici aranyifjuságra.**

Sőt a békés idegent se kímélte és én elkezdtem szaladni.

Remek magyar vendéglő van Kattowichan, természet-
esen Hungária a neve, a koszt elsőrangú. Ez a legelőke-
lőbb vendéglő a bányavárosban. Nagyon drága.

**Magyar cigányban játszik, égszinkék lajbijuk van
a gyerekeknek, sőt egy csinos magyar lány népdá-
lokat is énekel.**

Az egésznet elromlja, hogy a brácsás szakszofonos és a
cimbalmos dobos. A dobos az égszinkék dolmányban né-
ha feldobja az egyik dobverőjét a magasba és elkiáltja
magát:

— **Ihaj, csuhaj!...**

A műveltségéről közismert művészno éppen akkor állit be a klub-
ba, amidőn ott asztaltársaságnál egy kisebb csoport harsogó nevetés-
ben tör ki. A művészno kíváncsi a nevetés okára és megkérdezi a tár-
saság egyik tagját, egy ismert ügyvédet, hogy min nevetnek.

— Azon, — hangzik a fiskális válasza, — *hogy X. barátunk tegnap
egy nőnek gróf Tolsztoj Leó néven mutatkozott be.*

— *Nem tartom jó viccnek,* — mondja erre a művészno.

— *Miért nem,* — kérdezi valaki.

— *Azért,* — mondja magától értetődően a művészno, — *mert ha
annak a Tolsztojnak valahogy fülébe jut a dolog, akkor a barátunk-
nak nagy kellemetlensége lehet belőle.*

A napokban próbaéneklésre jelentkezett Róna Dezsónél egy kissé
elemedett hölgy. Róna megadással végighallgatta önegységát, majd
csendesesen így szólt:

— *Nagysád, a maga hangja olyan, mint a rózsaelaj.*

— *Jaj,* — lelkendezett önegysága holdogan — *igazán?*

— *Igen* — mondta Róna Dezső, — *egy csepp hosszú ideig elég
belőle.*

BÉLYEGGYÜJTÉS

Jugoszlávia általános bélyegkiadványai a külső kivitel fejlődése szempontjából

Jugoszlávia első általános bélyegkiadványai 1921 január 16-ikán jelentek meg. Addig az egyesülest követő két esztendőben részben a régi szerb, bosnyák és magytr bélyegeket használták, részben pedig a ljubljanai póstaigazgatóság által készített ugynevezett lánctörő sorozatot, amelyet 1920-ban tökéletesítették.

A póstaszolgálat szempontjából azonban nagy hátrányt jelentett az, hogy az ország különböző vidékeiben különböző póstabélyegeket használtak különösen a külföldi gyűjtők körében nem értették, miért ragasztanak a levélre Zagrebben „Hrvatska” felirású bélyeget, amikor ugyanakkor Szarajevóban a régi bosnyák kiadványokat használják „Kraljevsto SHS” felülnyomással. Szlovéniában pedig egészen más „Drzava SHS” szövegű bélyeggel frankiroznak.

A félreértések elkerülése végett a pósta elhatározta, hogy az ország bélyegeiben is kifejezésre juttatják Jugoszlávia egységét s olyan bélyegsorozatot nyomtat, amelynek használata az egész országban kötelező lesz. Akkoriban azonban a belgrádi bélyegnyomda még nem volt felszerelve a szükséges gépekkel és mert az új sorozat külső kivitele tekintetében ki kellett mutatni az új államalakulat nagyságát és tekintélyét, a póstaigazgatóság úgy dön-

tött, hogy az új bélyegeket Amerikában készítteti el. Az American Bank Note Co., az Egyesült Államok egyik legjobban felszerelt nyomdája kapta a megbízást az újdonság elkészítésére és a szerződés értelmében a nyomda köteles volt az összes próbanyomatokat és hibás kivitelű bélyegeket is átadni a jugoszláv póstaigazgatóságnak.

Az Amerikában készült újdonság, az ugynevezett „első amerikai sorozat” már 1920 novemberében Belgrádban volt, de azt csak újév után, 1921 január 16-ikán adták ki. Ez a sor mélynyomású eljárás szerint készült, a para értékek néhai *viléz* *Egységesítő Alekszander királyt*, akkor még régenst, a dinár értékek pedig *Felszabadító Nagy Pélar királyt* ábrázolták. Az első amerikai sorozat papirosra, nagy-szerű ragasztóval, 12-es fogazással készült, de *igen gyakori volt az egyes iven a különféle hiba, fogazási eltérés, hiányos fogazás, nyomási hiba*, mert az American Bank Note Co. a szerződés értelmében nem válogatta szét az ivenket. Ezt a munkát Belgrádban végezték, tekintettel azonban arra, hogy az új bélyegekre nagy szükség volt, valamint arra is, hogy a válogatás munkáját olyan postai alkalmazottak végezték, akiknek nem volt filatéliai érzékük, *igen sok hibás iv is forgalomba került*,

Turul bélyegalbumok ma már nélkülözhetetlenek a filatéliában

MEGRENDELHETŐK az
Ország-Világ Kladóhivatalában Arad

aminek természetesen a különleges-séggyűjtők örültek meg.

A világháborút követő esztendőben a társadalom kétszeres kötele-ségének tekintette a háboruban megrokkant hősök segélyezését és mert erre az állam egyedül képte-len volt, a postát is génybe vették a rokkantalap gyarapításának cél-jából. Az első amerikai sorozattal majdnem egyidőben rendelték meg a *rokkantsorozat*ot is, amely 1921 január 20-ikán került forgalomba. Jugoszlávia egyik legszebb sorozata ez a jótékonykiadvány, amely há-rom értékből áll és a koszovói leányt, sebesült katonát és a szer-bek, horvátok és szlovének egyesü-lésének allegóriáját mutatja be. A sorozatot kétszeres névértéken áru-sították, de mert nagyon sok volt belőle, a példányszám egy részét felülnyomták s mint közönséges postabélyeget használták el.

A nagy bélyegfogyasztás követ-keztében valamint a postai díjsza-bások megváltoztatása miatt a posta újabb bélyegeket készítettett Amerikában, majd színváltoztatban és új ábrázolásban forgalomba ke-rült a második amerikai sorozat, amelynek a fogazása már nem 12, hanem 14 s a fej is sokkal nagyobb, mint az első amerikai kiadásnál.

Az Amerikában készült bélyegek 1926-ig voltak forgalomban, mert a posta kiszámította, hogy a külföl-dön készült bélyegek nyomási költségei rendkívül nagyok és nem ál-lanak semmiképpen sem arányban hazai nyomdavállalatok ajánlatai-val. A posta tehát úgy döntött, hogy takarékosági okok miatt a *jugoszláv bélyegeket Belgrádban készítetteti el*. Emiatt időközben a nyomdát a legsürgősebben néhány megfelelő géppel egészítették ki, majd 1926 január 25-ikén *megje-lent az első belföldön készült ju-goszláv bélyeg*, amely külső kivitel tekintetében bizony keveset muta-

tott. Közben a posta néhány alkalmi sorozatot adott ki, amely bizo-nyos tekintetben javulást mutatott az első „Wagneros” sorozattal szemben, de még messze elmaradt a filatelisták követelményeitől.

Az 1931 szeptemberében megje-lent új sorozat rajza bizonyos vál-tozásokat mutat fel, de ezek a vál-tozások a külső szépség szempontjá-ból egyáltalán nem jelentősek. Az eddig jobbra nézett, most balra, újra nagyobb lett. Közben a bélyeg-nyomdában állandóan folytak a k-sérletek a bélyegek megjavításának érdekében és ezt a célt szolgálták azok a jótékony és alkalmi soro-zatok, amelyek időközben megje-lentek. Ezek között legjeletere-nyebb az *1932 szeptember 1-én megtartott Európa evezősbajnoksá-gok emlékére kiadott bélyegsorozat*, amely többszínű és érdekes rajzu bélyegeket produkált. Az elgondo-lás nem volt rossz és a 75 paras, valamint a 4 dináros értékek elég jól sikerültek, de a többi nagyon kezdetleges volt és az 1 dinárosról még a szlovéniaik is nehezen tud-ták megállapítani, hogy Bledet ábrázolja. Ugyanez volt a helyzet a Belgrádot bemutató 1 és fél di-náros darabnál is, viszont a 3 di-náros bélyeg, amely Split részét mutatta be, tulságosan sötét volt.

A postának az evezősök után a kivitel tekintetében egész más utak-ra kellett tehát térnie. A jószán-dék akkor mutatkozott meg, amikor *1933-ban a ljubljanoi szokolongresszus emlékére II. Péter király (akkor trónörökös) képével ellátott két csinos bélyeget adtak ki*. Ez az alkalmi sorozat tiszta nyomásával és érdekességével már jobban fel-keltette a szakértők érdeklődését, de a szarajevói Szokolosorozat újra elrontott mindent és ezen a vá-lamivel jobb zágrebi Szokolbélyeg sem tudott javítani.

1935- szeptember 16-ikn II. Péter

király születésnapján jelent meg a most is forgalomban levő és az uralkodót ábrázoló sorozat, amely külsőleg egész újat jelentett s igazolta azokat, akik a jugoszláv filatelisták szövetség életrehívásától reméltek a hazai bélyegek megszűlését is. A posta költségeket nem kímélve, ezuttal ugynevezett *krétopapíros* alkalmazott a nyomásnál, amely használatlanul lényegesen kidomborítja a külső kivitel és rajzot, valamint a színt is, viszont az áztatásnál okozott zavart a gyűjtőknek. Az újdonság lényegesen kisebb alaku és met a posta nem gondoskodott egyidejűleg kisebb póstabélyegz.kről, a bélyegzés alkalmával ezek a kislaku bélyegeknek a legnagyobb része filateliai szempontból tönkremegy, mert hiszen a gyűjtők csak tisztán bélyegzett darabokat tudnak csere-

célokra használni.

1935 október 9-ikén néhai viléz Egységesítő Alekszandar király tragikus elhunytának évfordulóján a posta rendkívül csinos kivitelű ugyancsak krétopapírosra nyomott bélyegeket adott ki, amelyeket a gyűjtők általában „*admirális*” szorozatnak neveznek. Ez a sor is csinosan hat és kétségtelenül izléses kivitelű, de a *krétopapíros hamar törik, gyűrődik és így a használatlan bélyegekre nagyon kell vigyázni, mert a legcsekélyebb törés értéktelenné teszi ezt a katalogusokban jól jegyzett bélyegújdonságot.*

A jugoszláv póstaminisztérium a filatelisták szövetség közbenjárására elhatározta, hogy a jövőben az új bélyegeket közönséges papírosra fogja nyomni és ki cseréli a forgalomba levő bélyegzöket.

A Hannover-bélyegeknél árt a víz

Többféle, főként régi bélyeg van, amelyek vízzel való érintkezés révén elfakulnak, elvesztik rajzukat, teljesen tönkremennek, Japán, Sardinia, Ausztria legrégebb kiadásainak gummija oly szívós, hogy többnapos áztatás dacára sem olvad fel, amelyet azonban óvatos kezeléssel mégis el lehet távolítani a bélyeg sérleme nélkül. Más a helyzet a régi Hannover-bélyegeknél. Hannover kizárólag postája kezdetétől egészen 1863-ig különleges raffinált vörös gummikeveréket használt, amely oly szívósan apad a bélyeghez és oly er. sen behatol a papírba, hogy eltávolítása lehetetlen anélkül, hogy a bélyeg papírja egyes helyeken meg ne kékonyodna és mindenekelőtt magát a bélyegkép előlről tompa színűvé ne válják. O. Fölle jelentése szerint a vörös Hannover-gummit, hat

alkatrészből következésképpen állították elő: 1 font halenyv, 1 font legjobb kölni enyv, 2 font dextrin, 1/2 font Mandisz-cukor, 1/4 kvar spirítusz és 1/2 font legfinomabb fernambuk. 1 fernambuk (pernambuk braziliai vörös fa) csupán a gummi vörösre festésére szolgált. Ez a gummikeverék oly szívósan tapad a bélyeghez, hogy alig távolítható el. Ajánlatos tehát, hogy a Hannover-bélyegeket leázatlanul tegyük az albumba, vagy pedig szakember tanácsát kell kikérni a leáztatásra vonatkozólag. Ezek után megvan a magyarázata annak, hogy a Hannover-bélyegek miért nem „papirtiszták”. Akadnak régi német bélyegeket gyűjtők, akik például a gummienélküli, hibátlan, használt 10 groschenes bélyeget visszautasítják azzal az indokolással, hogy ilyen bélyeg nem létezik.

A spanyol polgárháború a bélyeggyűjtők öröme

Közel 1 éve dul már Spanyolországban az ádaltan polgárháború, amely az országot több részre szakította és ez a helyzet kifejezésre jut azokon a postabélyegeken is, a melyek Spanyolország különböző részein — a bélyeggyűjtők nagy örömeire — használatban vannak. Nemcsak a madridi kormánynak vannak saját bélyegei, hanem Francoéknak is, továbbá Katalónia is külön bélyegeket bocsátott ki.

Amikor a felkelők elfoglalták Mallorcát, itt állították elő az első ideiglenes bélyegeket. Erre a célra a régi bélyegkészletet használták fel ezzel a felírással: „Viva Espana — Mallorca 19. julio 1936”. Ezek az első bélyegek már most ritkaságszámba mennek, mert összesen 10 ezer darabot hoztak belőlük forgalomba.

Augusztus 20-ikán jelentek meg a felkelő kormány következő bélyegkiadásai a marokkói Ceutában, illetőleg Meliliában. Itt a régi spanyol-marokkói 25 centes bélyegeket hozták forgalomba olyan felünyomással, amely a dátumot tüntette fel, továbbá két pezetával magasabb értékről szólt, mint az eredeti.

Ez a kétpezetás többlet felkelőmozgalom javára szól és ugyanazért szigorú rendelet intézkedett arról, hogy minden Spanyolországba irányuló levelet ilyen bélyeggel kell bérmentesíteni.

Ezek a bélyegek azonban csak augusztus hóntp folyamán voltak forgalomban, mert szeptemberben a marokkó-spanyolországi vonalon már csak a katonai postát továbbították, amelyre természetesen nem kellett bélyeget ragasztani.

Érthet. tehát, hogy ezeknek a ritka felünyomású bélyegeknak máris nagy ára van a nemzetközi bélyegpiacon.

Sevilla is kibocsátott már augusz-

tus hónapban új értékbélyegeket és ugyancsak a régi bélyegeket használta fel ezzel a felünyomással: „Sevilla—Viva Espana — Julio 1936”.

Sevillához hasonlóan Cadizban is felhasználták az állami posta bélyegkészletét a következő felünyomással: „Viva Espana — cents — Agosto 1936 — Ayuntamiento de Cadiz Comorodes Municipale”. Kibocsátottak ezenkívül még Badajozban, Salamancaóban és Saragossában is külön bélyegeket, amelyek után máris nagy hajszát indítottak a világ lelkes filatelistái.

A balti államok „néma bélyegzései” — a világháború filatelistái. A világháború elején, amikor az orosz gőzhenger megindult, az orosz kormány minden óvintézkedést megtett, hogy csapatmozdulatait és egyéb háborús rendelkezéseit lehetőleg leleplezze. Így az esetleg ellenség kezébe kerülő leveleknek nem volt szabad a bélyegzés révén elárulniok, hogy honnan jöttek. E célból a határvidékeknél helynévvel ellátott bélyegzőket bevonták és helyettük új, ugynevezett „néma bélyegzők”-et vezettek be. Ezek a „néma bélyegzők” különböző formájúak voltak és igen kezdetleges kivitelben készültek. A baltipumban nem sokáig használták ezeket a bélyegzőket, mert valószínűleg nem feleltek meg teljesen céljuknak. Manapság főként a keleti országokban gyűjtik előszeretettel az ilyen lebélyegzésű orosz bélyegeket, amelyeknek darabja 100 márkáért is elkél.

Bélyeggyűjtők szövetsége a német birodalomban. Ez év január 1-e, „A németországi bélyeg első napja”

óta a német birodalom gyűjtői egyesültek a „*Bélyeggyűjtők szövetsége a német birodalomban*” című egyesülésben, amelyhez az egész világból csatlakoztak gyűjtők. Tehát nem csupán birodalmi németek a tagjai. Csatlakoztak hozzá az ausztriai egyesületek *Hesshaimer* alezredes vezetésével, azonkívül a világ számos részén működő német egyesületek. Körülbelül kétezer idegen nemzetbeli levelező tagja is van a szövetségnek.

Bergedorf-lebélyegzés dán bélyegeken. Régi dán bélyegeken a Bergedorf-lebélyegzés eredetileg nem is volt oly ritkaság, amin az avatallanok bizonyára csodálkoznak. A „*Bergedorfer Freimarken-Einführungsbekanntmachung*” a következőket mondja:

„A póstabélyegeket (bergedorfia-*kat*) valamennyi postai levélküldemény hármentesítésére fel lehet

használni. De a közönség érdeke, hogy a dán királyi póstatérületre irányított levelekre ne bergedorfi, hanem miként eddig is, a dán királyi póstabélyegeket ragassza. Hugo Kröttsch ehhez még a következő felvilágosítást fűzi: „*Bergedorf*, ez az ipari városka, valamint a nagyszámu malommal bíró postai kerület sűrű levelezésben áll a dán igazgatás alatt álló hoisteini országrészekkel és ezért a dán póstaigazgatóság arra törekedett, hogy Bergedorffal is közösen érvényes egyszerű (belföldi) portódíjteleket állapítson meg, ahogyan ezt előbb már megtette Hamburg és Lübeck Hansa városokkal. A bergedorfi postahivatalban tehát dán bélyegeket is lehetett kapni. Csak Bergedorfnak a dán postai kerülettel való sűrű levelezésének tudható be, hogy ma sokkal több a Bergedorf-levél dán bélyegekkal, mint Bergedorf-levél Bergedorf-bélyegekkal.

Bélyeggyűjteményt,

tömegbélveget veszek. Ajánlatokat továbbít

az **Ország-Világ** kiadóhivatala

Ön is fizessen elő a legjobb, legolcsóbb és legnívósabb magyar bélyegszaklapra. A **Légrádi** Dezső szerkesztésében megjelenő

BÉLYEGGYŰJTŐK LAPJA

önt mindenről tájékoztatja. Kedvezményes előfizetési ár: 180 lei, mely használatlan bélyegben is beküldhető a lap kiadóhivatalának címére: Budapest, VIII., Pál-ucca 6—8, I. 21. Mutatványszámot 16 lei használatlan bélyeg ellenében küldünk.

**Egészen
röviden:**

az

ORSZÁG-VILÁG
(Erdélyi Élet)

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

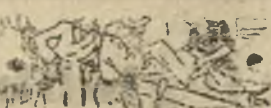
romániai magyar-

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjessze!

In „Caz de negăsire“ Oficiul postal
 local este rugat a inapola revista :
ADM. ORSZÁG-VILÁG ARAD

Csak az árak ol-
 csók, minőségeink
 változatlanul jók!

Csak az árak ol-
 csók, minőségeink
 változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

divatáruháza Arad, str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és
 kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. —
 A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

Papírárut, írószert, nyomtat-
 ványt legolcsóbban szállít
 papírüzlet, Arad, Strada Brancovici nr. 5

Pichler

Telefon No 167.

BÉLYEGZŐKET

olcsón, jól és
 azonnal készit

STAMPA

bélyeggyár. Arad,
 Str. Eminescu No. 12.

Írógépek eladása, számológépek, töltőtollak javi-
 tása. Az ország legrégebb, legjelentősebb szaküzlete

SZEGFU

Arad, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

Weisz István

uriszabóság

Szövetkülönlegességek nagy
 választékban. — kitűnő
 szabás, elsőrendű kidolgozás

ARAD, Strada Eminescu 15.

Szerezzen be órát, arany- és ezüstárut **Csáky szakórás és ékszerésznél**

Arad, Bdul Regele Ferdinand

„Consum“-tag.

Elsőrendű saját műhely!

(Aranyat, ezüstöt magas áron vesz!)